

Д-р екон. наук Гринько Т. В., Бірюкова П. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА
В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ**

У сучасних умовах цифрової економіки конкурентоспроможність підприємств визначається не лише якістю продукції чи ефективністю використання ресурсів, а передусім рівнем цифрової зрілості підприємства. Швидкість інтеграції інноваційних технологій у бізнес-процеси стає ключовим фактором успіху, адже саме цифрові рішення дозволяють підприємствам оперативно реагувати на зміни ринку, формувати індивідуальні пропозиції для клієнтів і приймати стратегічно обґрунтовані рішення на основі даних.

Управління конкурентоспроможністю сьогодні неможливо розглядати без використання комплексу таких цифрових інструментів, як CRM- та ERP-системи, Big Data, штучний інтелект (AI), хмарні сервіси, IoT, blockchain-технології, електронна комерція, цифровий маркетинг і кібербезпека. Вони формують інтегровану екосистему управління, у якій інформаційні потоки перетворюються на аналітичні інсайти, а аналітика – на управлінські рішення.

Залежно від функціонального призначення, цифрові інструменти можна класифікувати на три групи (рис. 1) [1; 2; 3; 4; 5; 6]:

1. Аналітико-управлінські (ERP, Big Data, AI, ML) – забезпечують прогнозування, планування та оптимізацію бізнес-процесів.

2. Клієнтоорієнтовані (CRM, Digital-маркетинг, e-commerce) – формують довгострокові відносини зі споживачами.

3. Інфраструктурно-захисні (хмарні сервіси, IoT, Blockchain, кібербезпека) – створюють технологічну основу цифрового середовища та гарантують безпеку даних.

Кожен із цих інструментів виконує власну функцію в системі цифрового управління: одні орієнтовані на взаємодію з клієнтами, інші – на оптимізацію ресурсів, аналітику чи безпеку. Однак лише їх комплексне поєднання забезпечує стратегічну стійкість підприємства до зовнішніх викликів і здатність створювати довгострокові конкурентні переваги.

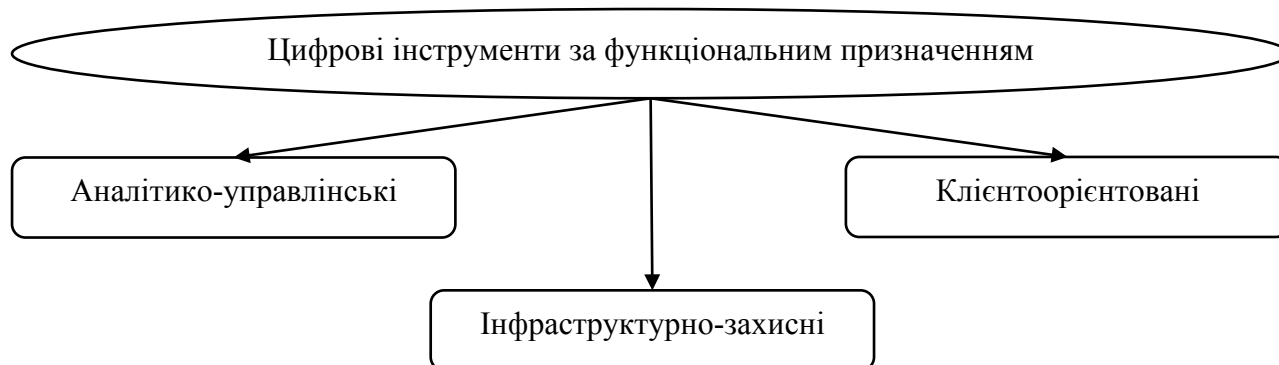

Рис. 1. Класифікація цифрових інструментів управління конкурентоспроможністю підприємства за функціональним призначенням

Узагальнення основних цифрових рішень, які використовуються у процесі управління конкурентоспроможністю та їх сутність, подано в табл. 1.

Таблиця 1

Організаційні інструменти управління конкурентоспроможністю в умовах діджиталізації

№	Інструмент	Сутність	Практичний ефект
1	CRM-системи	Управління відносинами з клієнтами, збір і аналіз даних про поведінку споживачів	Персоналізація послуг, підвищення лояльності клієнтів, зростання продажів
2	ERP-системи	Інтегроване управління ресурсами підприємства (виробництво, фінанси, постачання, персонал)	Оптимізація бізнес-процесів, зниження витрат, прозорість управління
3	Big Data & Analytics	Використання великих масивів даних для прийняття стратегічних рішень	Виявлення ринкових трендів, точніший прогноз попиту, мінімізація ризиків
4	AI та ML	Автоматизація управлінських і виробничих процесів, інтелектуальний аналіз даних	Підвищення ефективності рішень, створення «розумних» продуктів
5	Хмарні технології	Зберігання даних і доступ до сервісів через інтернет	Гнучкість, масштабованість, зниження витрат на ІТ-інфраструктуру
6	IoT	Інтеграція пристроїв у єдину цифрову систему	Оптимізація логістики, контроль якості, зменшення втрат
7	Blockchain	Забезпечення прозорості та безпеки бізнес-операцій	Захист даних, довіра споживачів, ефективні смарт-контракти
8	E-commerce	Використання онлайн-каналів збуту та цифрових маркетплейсів	Розширення ринку, доступ до глобальних клієнтів
9	Digital-маркетинг	Використання SEO, SMM, таргетованої реклами, контент-маркетингу	Зростання впізнаваності бренду, залучення нових клієнтів
10	Кібербезпека	Захист цифрових даних і систем підприємства	Мінімізація ризиків витоку інформації, збереження довіри партнерів

Аналіз наведених інструментів у таблиці свідчить, що в умовах цифрової економіки конкурентоспроможність підприємства дедалі більше визначається здатністю інтегрувати сучасні цифрові рішення в управлінські процеси. Якщо раніше конкурентні переваги базувалися на виробничих потужностях чи ціновій політиці, то нині ключову роль відіграють швидкість цифрової трансформації та комплексне впровадження інноваційних технологій.

CRM-системи поглиблюють розуміння клієнтів, накопичуючи дані про їхню поведінку й вподобання, що дозволяє формувати персоналізовані пропозиції та підвищувати лояльність [1; 3].

ERP-системи інтегрують управління всіма ресурсами підприємства, знижують витрати, усувають дублювання функцій і забезпечують прозорість бізнес-процесів [2, с. 51; 3; 5, с. 104].

Штучний інтелект і машинне навчання формують «інтелектуальне ядро» підприємства – від автоматизації виробництва до підтримки управлінських рішень, створюючи нові продукти та сервіси [4; 6, с. 145].

Хмарні технології забезпечують гнучке масштабування та знижують потребу у власній ІТ-інфраструктурі [1; 5, с. 143].

ІоТ завдяки сенсорам і датчикам дає змогу контролювати процеси в режимі реального часу, підвищуючи ефективність і якість продукції [3, с. 113; 3].

Blockchain гарантує безпеку транзакцій і прозорість операцій, що особливо важливо для фінансових і логістичних секторів [4, с. 106; 5, с. 144].

Електронна комерція відкриває доступ до глобальних ринків, мінімізує витрати та створює нові канали збуту [3; 6, с. 143].

Digital-маркетинг (SEO, SMM, контент-маркетинг) підвищує впізнаваність бренду та залучає нових споживачів [2, с. 51; 5, с. 105].

Кібербезпека стає критичною умовою збереження довіри клієнтів і партнерів у світі, де інформація – стратегічний актив [1; 3, с. 114].

Отже, цифровізація управлінських процесів перетворюється на стратегічний ресурс розвитку та конкурентних переваг підприємства, що забезпечує гнучкість, адаптивність і здатність швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища. Інтеграція цифрових інструментів у єдину систему створює основу для підвищення ефективності діяльності, зміцнення конкурентних позицій та забезпечення сталого розвитку підприємства в умовах цифрової економіки.

Хмарні технології забезпечують гнучке масштабування та знижують потребу у власній ІТ-інфраструктурі [1; 5, с. 143].

IoT завдяки сенсорам і датчикам дає змогу контролювати процеси в режимі реального часу, підвищуючи ефективність і якість продукції [3, с. 113; 3].

Blockchain гарантує безпеку транзакцій і прозорість операцій, що особливо важливо для фінансових і логістичних секторів [4, с. 106; 5, с. 144].

Електронна комерція відкриває доступ до глобальних ринків, мінімізує витрати та створює нові канали збуту [3; 6, с. 143].

Digital-маркетинг (SEO, SMM, контент-маркетинг) підвищує впізнаваність бренду та залучає нових споживачів [2, с. 51; 5, с. 105].

Кібербезпека стає критичною умовою збереження довіри клієнтів і партнерів у світі, де інформація – стратегічний актив [1; 3, с. 114].

Отже, цифровізація управлінських процесів перетворюється на стратегічний ресурс розвитку та конкурентних переваг підприємства, що забезпечує гнучкість, адаптивність і здатність швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища. Інтеграція цифрових інструментів у єдину систему створює основу для підвищення ефективності діяльності, зміцнення конкурентних позицій та забезпечення сталого розвитку підприємства в умовах цифрової економіки.

Список використаних джерел:

1. Бугас В. В., Руднічок В. С. Управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах глобалізації. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2025. №1 (15).
2. Гринько Т. В., Гвініашвілі Т. З., Котловська, Н. М. Управління конкурентоспроможністю підприємств оптової торгівлі. *Економічний простір*. 2023. №185. С. 49-53.
3. Демків І. О., Трепет Н. М. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах цифровізації: нові виклики і можливості. *Development Service Industry Management*. 2023. № 4. С. 112-117.
4. Завербний А. С., Залізна Л. В., Трач М. Я. Діджиталізація як важливий фактор формування конкурентоспроможності експортно-орієнтованого підприємства: інформаційний аспект. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60.
5. Котельникова Ю. М. Підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах цифровізації. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 4. С. 101-108.
6. Миколюк О. А., Бобровник В. М. Управління підприємством в умовах діджиталізації економіки. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. Хмельницький. 2021. № 4. С. 142-146.